

Me peame ise tegema!

Hea lugeja. Sa hoiad käes meie kandi külade häälkandja Vääna-Jõesuu Vaba Sõna esimest numbrit. Külaseltsi eestvõttel ja Kodanikühiskonna Sihtkapitali toel ilmuva ajalehe üheks eesmärgiks on lähendada ja siduda meie kandi ehk Vääna-Jõesuu, Viti, Naage ja Liikva külade rahvast. Leht püüab jagada teavet kohalikust elust, tutvustada ettevõtlikke inimesi, tuua tegijad ja mõtlejad üksteisele lähemale. Mee-nutame olnud ja kavandame tulevat.

Praegu elab Vääna-Jõesuus umbes tuhat, Vitil 435, Naagel 154 ja Liikval 442 inimest, kokku üle kahe tuhande hinge, mis moodustab Harku valla elanikkonnast ca 14 protsenti. Suvi- ja talvperioodil ja heade rannailmade korral võib siin viibijate arv kasvada mitmekordseks justkui oleks rohelisel alal kihama lõõnud linn.

Vääna-Jõesuu rand ja selle ümbrus jõudis puhkealana tuntust koguda juba vana vabariigi lõpukümnendil. Õieti läkski alles siis laiemalt käibe kohanime Vääna-Jõesuu. Peamiselt 1970. aastatel asutati siia hulgi aiandusühis- tuid ja suvilakooperatiive, riikliku jär- jepidevuse taastamise järel hoogustus eramuehitus, jooksval sajandil hakati renoveerima suvilaid aastaringseks elamiseks. Kuigi mingi mõõdupuu järgi võib Vääna-Jõesuu kanti pidada ka Suur-Tallinna ääremaaks, oleme ikkagi Harku valla koosseisus ja meie töötavate elanike tulumaksuosad lae- kuivad oma valla eelarve tarvis.

Vääna-Jõesuu külaselts (VJKS) kui kohalike elanike initsiatiivil loodud ja registreeritud vabaühendus, on siin te- gutsenud alates 2009. aasta kevadest, selle kronoloogia leiab lugeja käesole- vast lehest. Kahel viimasel aastal on meie külaseltsi aktiivsus uue juhatuse mahitusel oluliselt suurenenud, seltsi liikmete arv on aastaga enam kui kol- mekordistunud, tehtud on nii mõnda- gi, aga teha on veel kordades rohkem kui seni jõutud.

Viimaste aastate ürituste korralda- misel on seltsile mitut puhku oma toe- tava panuse andnud Harku vallavalit- sus, mis on ka täiesti loomulik. Me ei saa ju külaelu edendamiseks eraldatud raha käsitleda kui mingit andi kõrge- malt, vaid kui orgaanilist oma raha, mida jagatakse maksurahast kogutuna tagasi kohapeale, kus teatakse palju paremini, kuidas seda mõistlikumalt kasutada. Ent normaalse – ütleme näiteks Põhjala riikide vaimus kodani- kuhiskonna tekkimiseks on meil veel pikk maa minna. Ühiskonna toimi- mise sisemised jooned koos igatepidi põimunud inimsuhetega ei muutu üleöö silmanähtavalt, vaid arenevad tasapisi päev-päevalt ja kuust-kuusse loomulikult teel.

Kui vaadata tagasi, mis oli Vää- na-Jõesuu kandi kakskümmend aast- tat või enamgi tagasi ja mis on täna, võib märgata küllalt olulisi muutusi. Need tehti valmis elanike vajaduse ja valla tahte järgi Euroopa Liidu olulise toetusega. Viimase kümnendi uutest

tähistest peab esile tooma kolm suurt asja: kool, ühine veevõrk ja kanalisat- sioon, kergliiklusteed koos valgustu- sega. Eks ajapikku tehakse veel neid suuremaid ja väiksemaid asju, mida tingib muutuv elu ise oma vajaduste- ga. Nii mõndagi võib korda saata ka üleöö, kui seda vaid hoolikalt ette val- mistada.

Üks asi on väline, võimsalt või tagasi- hoidlikumalt silmanähtav ja teine on sisemine asi nagu mõtted, ideed ja plaanid, mida pole võimalik otse näha. Aga need ideed ja mõtted pole teine- kord mitte vähem tähtsad kui välja- paistvad suured asjad. Sest õieti ongi ju need suured asjad nagu kool, kana- lisatsioon või promenaad oma alguse saanud mõtetest, mida tingib inimlik eluline vajadus.

Samaoodi tingis eluline vajadus ka Vääna-Jõesuu külaseltsi loomist ja arengut. Oleme aastaid idanenud ja õnneks mitte mädanenud, ette võtnud ja teoks teinud, aga meie oma päris suurte asjade tegemine on alles ees. Mullu ja tänava uue hingamise saanud külaseltsil on vääramatu tahe kasvada, õitseda ja teha. Teha kas või aastate kaupa järk-järgult teoks külaseltsi pä- ris oma maja. Selle peale on mõeldud ja tehtud projektitööd, veskid jahvata- vad aeglaselt, meie asi on püüda sood- sat tuult.

Nagu ei saa väljast vaadata mõtteid ja ideid, ei saa eemalt vaadata ka kü- laelu atmosfääri. Et seda tunda, peab ise selle sees olema, selles kaasa lööma ja mõtlema. Külaseltsi kui vabakonna vaimu üheks peegliks püüab olla käes- olev ajaleht, mis üritab liita ettevõtlike kodanike ja nende tehtahtmist oma küla hüvanguks.

Ajaleht ilmub nüüd detsembris ja järgmine on plaanitud tulema suveks. Tihedamaks ilmumiseks pole praegu ressursi, kuid võib julgusti eeldada, et kord juba pead tõstnud enam kergesti ei kao. Ja nõnda nagu me peame suu- resti ise valmis tegema külakeskuse, oma ruumid, laululava, jaanikuplatsi ja kümneid muidu asju, peame ise te- gema ka ajalehte, sest keegi teine meie eest neid asju ei tee. Igatahes ootame usinat kaasalöömist ja -mõtlemit!

VJKS

Külätuba

VJKS ARHIIV

Vääna-Jõesuu kooli katuse all paiknevas külakeskuses on külaseltsi kasutada oma uus ruum ehk külätuba.

VJKS ARHIIV

Kool kui küla süda

Hingedepäeva paiku anti Vääna-Jõe- suu kooli saalis tänukontsert küla- seltsi aktivistide ja ettevõtete auks, kes oma nõu ja jõuga aidanud kaasa pal- jude ürituste kordaminekuks. Näitleja ja laulja Sulev Võrno esinemist oli tul- nud kuulama ligi 70 inimest. Südamli- kele lauludele järgnes seltsi tegevusse panustanute märkimine tänukirjade ja meenetega, õhtu lõppes vestlustega ümber ühise kohvilaua.

Juba üle seitsme aasta, alates seltsi loomisest, on meie külaseltsi juha- tused pidevalt otsinud oma kindlat kooskõlmise kohta, ruumi nii koos- olekute pidamiseks kui külarahva huviringide käivitamiseks. Kavanda- tud on oma külamaja loomise mit- meid võimalusi ja arengud selles liinis jätkuvad.

Õnneks sai neli aastat tagasi valla eestvõttel valmis Vääna-Jõesuu kool, kus esimesel sügisel alustas 70 õpilast. Täna on seal juba ligi 130 kooli- last tarkust omandamas, aga oma asjaajamise tarvis leidis koolimajas ulalust ka Vääna-Jõesuu külaselts ja sellega seonduv elavnenud külaliiku- mine. Seda tänu väga mõistvale ja seltsi- ga mitmeti koostööd tegevale kooli juhtkonnale, eesotsas direktor Eddi Tombandiga. Kooli ja seltsi mõist- liku, teineteisega ühises huvis mineva koostöö tähistamiseks paigaldati hil- juti kooli fassaadile VÄÄNA-JÕESUU KOOL suurte tähtede alla välisukse kohale veidi väiksemas moodsus teavi- tav silt KÜLAKESKUS.

Niisiis paikneb Vääna-Jõesuu küla- keskus selle kooli katuse all, häid lam- baid pidavat ühte lauta palju mahtuma. Harjumaal on koole, kus tunniplaanil lõppedes kella nelja paiku keeratakse

välisukse lukku, tuled kustutakse ära ja majas võtab maad vaikus. Meie kandi koolis aga läheb iga nädalapäeva õhtul lahti täiskasvanud inimeste mõtesta- tud tants ja trall – kooli ruumid, eel- kõige saal, ei seisa kasutamata, neis leiavad aset kümned treeningud ja kultuuriharjutused. Treeningute loe- telu ja ajakava, alates zumbast ja joo- gast kuni rahvatantsu ja keraamikani, leiab huvitatud lugeja käesoleva lehe tagumiselt küljelt.

Meie külaselts on juba natuke teavi- tanud, et panustame palju liikumisele, rahvatervislikele ettevõtmistele, mille kõrval ei tohi jätta unarusse mälu ja turvalist elukeskkonda. Täiskasvanute inimeste kooli tõmbamine on teoks saanud eelkõige seltsi juhataja Kris- tina Nurmetalu innukale organisee- rimisele, milles aitas teda seltsi noor aktivist Suzanne Kulbach ja küla vaba- tahtlikud entusiastid.

Külaseltsi üheks ülesandeks on ini- meste ärakuulamine ja nende nõus- tamine ning loomulikult tuleb sama- moodi töötada ka meie kandi külade noortega: otsida, leida ja pakkuda neile võimalusi huvide teostamiseks. Üheks selliseks võimaluseks on peagi kooli juurde paigaldatav discgolfi rada kuue korviga. Käsil on külaseltsi oma ruumi väljaehitamine kooli saali lava peal. Jät- kub kooli kui lastele haridust andva institutsiooni ja külaseltsi kui noori ja vanu liitva vabaühenduse sõbralik koostöö. Nii on tuhandet ruutmeet- rit hõlmav, täielikult maaküttega ja kaks miljonit eurot maksma läinud kool kui küla süda elus mitut moodi ja täidetud nii laste kui vanematega.

TARMO TEDER

Külaselts tänab inimesi ja toetajaid!

Suzanne Kulbach organiseeris küla- päeva, spordiküla pühapäeva, kirbu- turgu jm
Geir Valdts abistas tehnika ja transpordiga
Urmars Anspis abistas transpordi ja teh- nikaga
Perkond Puusep panustas rahaliselt Anu Reinsalu osales KÜSKI projektis ja ajalehe tegemises
Vahur Vatter osales KÜSKI projektis ja mängis lastega suvejalgpalli
Anneli Kana nõustas KÜSKI projekti
Ulv Kullerkupp osales KÜSKI projektis ja ajalehe tegemises
Marika Reinol korraldas vanavanemate päeva ja nõustas ajalehe tegemist
Margus Kitsapea aitas koostada küla- seltsi kodulehte internetis
Sigrid Saarep pani üles fotonäituse külade päeval ja vanavanemate päeval
Heinart Puhkim juhtis külapäevade matku ja aitas ajalehe tegemisel
Kaire Taberland organiseeris meres- jooksu
Ervin Kaljola organiseeris meresjooksu
Haivi Sepp aitas töös laste ja noortega
Keidi-Riin Unt juhendas ja hoidis lapsi volbrühntul
Perekond Nigul aitas korralda tänukont- serti
Viktoria Pauls andis keraamilised kingi- tused tunnustuseks
Mailis Design andis käsitöö kingitused tunnustuseks
Vääna-Jõesuu kooliga on tehtud head koostööd
Muraste külaselts nõustas ja aitas mitut moodi
Harku vald panustas kingitustega ja rahaliselt
I-Sport pani välja auhinnad volbrühntul ja meresjooksul
Kommivabrik andis magusat meres- jooksu ja volbrühntuks
Alice'i imeline tordimaa andis kringlid
Muraste Vabatahtlik Päästekomando aitas teha liuvälja

Kalamehed Tõnu (mütsiga) ja Heldur on meie merel püüdnud üle kahekümne aasta.

VJKS ARHIIV

Kaluritel muresid jätkub

Sajandeid on inimene põhjarannikul elanud, siia suubuvais jõgedes ja meres alati kala püüdnud. Aastad on läinud, meri on muutunud, inimesi palju juurde tulnud, aga kala ja püüdjaid oluliselt vähemaks jäänud.

Poisipõlves Vääna jões ja ümbruskonna ojaades oma esimesi kalu kütinud põline meie kandi elanik Tõnu Karin meenutab, et kalameeste pääs merele oli 1960. aastatel takistatud. Sinna said vaid nõukogude piirivalvuritega heades suhetes võimumed. Kuid 1990. aastate tules läks pääs merele jälle vabaks ja vallavalitsuses hakati jagama võrgulube püügiks merel. Põlistaludest pärit kalameestele, kes elasid ranniku lähedal, kehtis nii nimetatud kolmesaja meetri seadus – kes elas kaugemal ja püüda tahtis, pidi hakkama kutseliseks kaluriks. Siis veel sai selleks hakata, tänaseks on ammu kõik kohad hõivatud.

„Neid on meie külas ikka paar-kolm meest olnud,“ meenutab viimased paarkümmend aastat kutselise kalurina püüdnud Heldur Maasik. Sünni poolest küll Võrumaa poiss Tamula järve äärest, noorest peale pooled Lõuna-Eesti veed läbi käinud, rääkimata Emajõe, Peipsist, Narva jõest ja veehoidlast. Meestel on, mida meenutada ja juttu on alati jätkunud.

„Eks kahekümmend aastat tagasi oli mitmed asjad teistmoodi. Kala oli rohkem ja meri oli puhtam, püüdjad olid palju lõbusamad,“ meenutab harrastuskalurist Tõnu.

„Kõike saadi: lesta, ahvenat, siiga, säinast, forelli ja lõhet, rääkimata räimest, mõnikord eksis püünistesse turskagi. Aga nüüd on käes hoopis teine ja murelikum aeg,“ sedastab üheksa võrgu ja kahe ääremorra luba

omav kutseline kalur Heldur. Ja selektab, et kui vanasti võis võrke vabalt kolm-neligi päeva järjest meres hoida, siis nüüd see enam nii ei ole ja püüni- sed seisavad rohkem kuival kui vees.

Kaluritega rääkides saab teada, mis neil meele mõruks ajab. Põhjuseid selleks on mitu. Esiteks aina räpasemaks muutuv meri. Kevaditi juba märtsis tõuseb vee soojenedes merepõhjast lahti mingi surnud vetikas, mis jääb hõljumina võrgusilmadesse kinni kui puuder ja ega forell ole loll kala, kes sinna kinni peaks pugema. Suvel on meri kohati vetikatest nii paks, et võib vastava tuulega saada võrku sellise madratsi, et kalamees ei jaksagi oma märga kasukat üle parda paati vinnata. Siis mine koju, klaari ja uha survepuriga ning jälle on kirjas üks tööpäev, millest kassilgi pole midagi hambu võtta. Ütlen üldistades vahele, et Läänemeri on maailma üks reostatuid meri ja selle eutrofeerumise jätkumine on kurb paratamatus. Tänavu oli meri „pudrun“ isegi sügispuügi ajal, mida mehed varasemast ei mäleta.

Teiseks rannakalurite peavalu allikaks on hülged, keda viimastel aastatel on just sügisel magusama vääriskala puügi ajal tihti peale nähtud meres mitmeid korraga. Ja ega hüljeski pole loll loom: pistab pea veest välja, vaatab, kus võrguliini oranž tähislipp kõigub ja sinna ta otsejoones ujub, et üle kontrollida, mis kala võrku on jäänud. Kindla peale lähevad loosi siidid ja forellid, ära ei öelda ka vimnast ja suurema nälja korral ahvenast. Kalurile jätab aga hüljes võrku suure, mitmemeetrise rebitud augu.

Kolmandaks mure põhjuseks on meie vetesse jõudnud võõrliik ümar- mudil, keda küll kõljab hamba alla

pista, aga ahven on ikka parem ja ka suurem. Juba teist aastat olid lestaloomused tohutult kahanenud. Ometi oli lest veel kolm-neli aastat tagasi juulis, augustis ja ka septembris meie mere põhiline saagikala. „Nüüd on lest nii ära kadunud, et teinekord ei saa sellest ise ka enam söönuks, rääkimata külarahvale müümise,“ tunnistab FIE staatuses kalur Maasik. Lesta kadumise põhjuseks peetakse Eesti teisteski vetes just ümar- mudilid, kes õgivat lesta marja ära. Nõnda ongi meie ranna mehed vahel hoopis mudilid püüdnud, kui kindla peale mingit kala tahavad pannile või suitsuahju saada.

Keskonnakaitse inspektoritest me seekord eriti ei räägi. „Mõni lendab sulle ilma tere ütlemata ja tutvustamata kohe pähe kui kull ja kukub nokkima. Aga mõnega saab rahulikult asjad selgeks rääkida,“ meenutab Heldur elavnes. Paberiamast on vähe- maks jäänud, eks vanemadki mehed peavad arvuti- ja internetiasjandust õppima. Võrgulubade taotlemise kadalipust, kui Harjumaa vanamehed kaks ööpäeva keskkonnaameti ukse taga elavas järjekorras seisid, me seekord ei räägigi. Aga juttu kalapüügi ümber jätkub nagu alati ja kui ma lõpetuseks oma küla kaulurite käest küsin, et mida nad Taevaisa käest uueks aastaks soovivad, vastab Tõnu: „Jääd ja kõva kevadtorm! Et uhaks mere puh- tamaks, sita kaldale ja kalad võiksid paremini kasvada.“ „Ja võtku jahimehed ükskord ometi puss kätte ja harvendagu neid kuradi hülgeid!“ soovib Heldur. „Ja olgu kalameestel ikka vaba juurdepääs vanadele lautrikohtadele,“ lisab Tõnu lõpetuseks.

TARMO TEDER

Tõnu Oja
vallavolinik ja näitleja

ÕHTULEHT

Tõnu Oja hakkas koos isaga käima Vääna-Jõesuu külla suvilat ehitama aastal 1968. Nüüdseks on ta siin juba oma ehitatud majas püsivalt elanud aastast 2003. Tänavustel kohalikel valmistel kogus Tõnu Oja sotsiaaldemokraatide nimekirjas 128 häält, millega pääses kaheteistkümnendana Harku valla 21-liikmelisse volikokku.

Vääna-Jõesuu Vaba Sõna helistas värskete vallavolinikele ja küsis: kuidas enda valimistulemust hindate ja mida volikogus teha kavatsete?

Ise ma lootsin ikka vähemalt 200 häält saada, kuigi ei teadnud valimis- test ega Harku vallast midagi. Läksin nimekirja sellepärast, et kutsuti ja olen hingelt sots, kuigi parteisse ei kuulu. Mõtlesin, et toon oma hääled ära, saingi sisse ja mõtlesin, et vaatan, mis seal volikogus toimub. Ei ma teadnud eelmise volikogu esimehe nime, vallavanemast olin küll kuulnud ja oma küla eluga enam-vähem kursis. Ja nüüd olen ma volikogus ja mõtlen, et ära ma sealt ei tule.

Seal pole senini midagi muud tehtud kui suuga kiiret ja formaalset tööd ilma sisulise aruteluta justkui

mingi omaette vaatamäng. Esiteks oli vaja ära jagada ligi sadakond tuhat eurot, ikka eelmisele vallavanemale lahkumishüvituseks aastapalk ja sinna-tänna, mis vaja veel kinnitada justkui parteide käepikendusena omavaheline rahajagamine Vene Riigiduumas. Ainuüksi volikogu ülevalpidamisele kulub kuus mingi seitse tuhat eurot. Lootsin ikka, et saan vähemalt ühe teise sotsiga meie volikogus vähemalt rääkida, aga nüüd käin seal üle nädala neljapäeviti üksi istumas.

Suud ma volikogus kinni pidada ei kavatsen ja ära tulla ka ei kavatsen, vaid tahan õppida selgeks ka selle volikogutamise värki.

Küsis T. T.

Mailis leidis aja luua hingest

Tekstiilikunstnik ja OÜ Mailis Design tegevjuht Mailis Kess võib vabalt olla meie kandi rahvusvaheliseim ettevõtja. Vääna-Jõesuus Kivinuka teel valmiv kvaliteetkäsitöö on viimased neli aastat püüdnud tähelepanu nii Eesti kui välismaa klientide seas. Mailise blogil aiandusest, tibude kasvatuses ja käsitööst loeb iga päev 500-1000 inimest ning tema e-pood vahendab tellimusi ja tooteid klientidele üle maailma.

Tooted loob Mailis kohapeal nii tellimustöödena kui isiklikest loomingulistest puhangutest. Põhiliselt on tegemist kvaliteetsete lapitekkide, meditatsioonipatjade, pilli kottide, kott-toolide ja kõiksugu väiksemate kottide ja tekstiilitöödega.

Kõige rohkem meeldib Mailisele teha tellimustöid, mille puhul klient usaldab tema loomingulist vaistu ning ei kirjuta ette taiese värvivalikut ja suurust. Oma kireks nimetabki ta loomingulist tööd. „See on nagu kuskile jõudmine. Noorena ikka mässad pere ja argipäevaga, ei oska seda teha, mis hinge järgi. Hea, et nüüd on aega sellega tegeleda.“

Endise pedagoogi, koolijuhhi ja vallaametnikuna jõudis Mailis viimaks oma kutsumusega tegelema paradoksaalselt töötukassa pakutava ettevõtluse alustamise toetuse abiga. Midagi muud neil kõrgharitud naisele neli aastat tagasi pakku- da polnud. Tagantjärele võib seda õnnistuseks pidada.

Kui Mailise elus on olnud aegu, kus ta nii tööalasel vallavalitsuse kultuuri- ja spordijuhina kui ka kolme mittetulundusühenduse juhatuse liik- mena kogu ärkveloleku aja oli pidevas suhtluses, korraldas suurüritusi, osales kõikvõimalike suurprojek- tide meeskonnas, siis nüüd naudib ta

Mailis Kess loob hiiglaslikku lapi-vaipa.

VJKS ARHIIV

pigem omaette olemist ja loomingulist tegevust.

Praegu on tal suurematest töödest käsil projekt „Lapivaipa 100“, mille raames sada Eesti käsitöökunstnikku loovad Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks hiigeltööd. Lähemalt saab sellest ja muudest Mailise tegemistest lugeda tema blogist aadressilt www.mailisdesign.com.

Mailise tekstiilitöid saab vaadata ja osta e-poest aadressilt www.mailisepood.ee. Oma küla inimesed saavad kauba kätte jalutuskaigu kauguselt.

ANU REINSALU

Elu on liikumine!

Ringtreening, kus harjutusi tuleb teha paarides, paneb võõrad omavahel suhtlema.

„See ongi elu! Elu on liikumine,“ ütleb 30-aastase treeneristaažiga Marge Nõmmik vastuseks küsimusele, millega ta peale treeneritöö veel tegeleb. Marge on üks neist Vääna-Jõesuus elavatest treeneritest, kes juhendab külakeskuses kahel õhtul nädalas rühmatreeninguid. Marge treeningutes käib inimesi teismeeast pensionärideni ja ta ütleb, et see ongi tänapäeval meeldivalt normiks saanud, et vanemad inimesed tulevad ka trenni. „Kui ma ise noor olin, siis ma mõtlesin, et 40 on minu kui treeneri jaoks viimane piir. Aga ei, kõik me saame koos vanemaks ja kõik me tahame liikuda.“ Seega treeneriametit maha panna ta veel niipea ei kavatse.

Kokku annab Marge treeninguid kuuel päeval nädalas ligi 20 treening- tunni jagu, peamiselt MyFitness klubides Tallinnas. Treeneripaberid on Margel juba aastast 1988, kuigi esimesed 10 aastat tegi ta treeneritööd hoopis erialase põhitöö – lasteaiakasvatajakas olemise – kõrvalt.

Võrreldes treeninguid Tallinnas ja kodukülas, toob Marge esile suhtlemise olulisuse. „Lõpuks ometi on meie kandi koht, kus inimesed saavad omavahel tuttavaks. Ringtreening, kus harjutusi tuleb teha paarides, paneb võõrad omavahel suhtlema. Linnas tulevad inimesed vaikselt trenni, pingutavad tund aega ja lähevad sama vaikselt koju. Meie kandi treeningud on teistmoodi. Ini-

Marge Nõmmik annab treeninguid kuuel päeval nädalas.

VJKS ARHIIV

mesed naeravad, räägivad, tagasi- side on hea. Ikka on ette tulnud, et nädalast väsinud olles seda reedeõhtust trenni enam hea meelega ehk ei teekski, aga siin on teistmoodi: reede- õhtust ringtreeningus nii palju positiivsust ja naeratavaid nägusid nähes saan nii hea energialaengu, et tulen rõõmuga. Ei olegi vaja, et keegi otse- selt tuleks ja ütleks, et oli hea trenn. See on inimeste nägudelt näha ja sealt saan minagi oma energia tagasi.“

Marge soovib oma kandi inimes- tele öelda, et ei pea ilmingimata tulema rühmatreeningusse, oluline on mugavusest välja tulla ja liikuda!

Need, kes siiski rühmatreenin- gusse tulla soovivad, leiavad Vääna- Jõesuu külakeskuse treeninggraafiku ajalehe tagumiselt küljelt.

ANU REINSALU

Tooma muuseumi- ja muusikatalu

Vääna mõisakooli poolt mere suunas on praegugi vaadeldav avar loopealse väli. Ilmselt pärineb seal ka praeguse Põlis-Naage küla Madise vanatalu elanike perekonnanimi Välja.

Talu osteti ühena esimestest siinkandis päriseks. Aastal 1871 kirjutas Vääna mõisnik Stackelberg toonases riigikeeles ehk vene keeles alla lepingu Kristjan Väljale Madise talu müümise kohta. Imekombel on talu ostu-müügilepingu originaaldokumendid seniajani säilinud ja talus talle. Lepingud olid ka XIX sajandil konfidentsiaalsed, müügisummat ja muid tingimusi pole kirjas. Nagu ka seda, kas osteti kohe välja või jäid, nagu tavaks, mingid sabad. Et talu pidi teatud aja mõisa oma rahvaga teopäevi tegema või mõne aja suisa oma hobusega mõisa põldu harima. Kuuekümnehektarisel talul olid eraldi põllu- ja karjamaa, mets ja heinamaa.

Tänaseks ehk 146 aastat hiljem on viieteistkümnest küla vanatalust järjepidevalt samade omanike käes olnud vaid üks – see sama Madise talu. Talu heina- ja karjamaale on välja ehitatud esialgu Naage suvilate piirkond ja praeguseks ka aastaringsete elamute ala. Sellepärast on paeaklindi pealset vanatalude piirkonda hakatud nimetama Põlis-Naage küllaks. Vääna mõisa piirkonna põlistalud on tähtsad ka selle poolest, et president Lennart Meri sugupuu juured võivad siia kanti ulatuda.

Talumuuseumi loomine

Toomas Välja, konservatooriumi hari-dusega trompetimängija ja orkestrijuht peab Madise talus pensionipõlve. Ta on naaberküla mehe Deiv Rahumäe abiga ja PRIA Leader programmi finantstoel üles ehitatud talumuuseumi, mis kannab ametlikult nime MTÜ Tooma Talumuuseum. Toomas Välja haldab seda, võtab vastu külalisi, korraldab ekskursioone ja kontserte, ajab Põlis-Naage külaseltsi asja.

Kõik talumuuseumi eksponaadid on pärit oma talu ja küla teistest majapidamistest. Kontsertidel on üles astunud peremees ise koos poegade, kõrgema haridusega muusikute

Talumuuseumi peremees Toomas Välja.

VJKS ARHIIV

Egmonti, Aivo, Kaido ja nende sõpradega. Rõõm on tõdeda, et pika ajaloo ja selge muustriga tootmistalu on leidnud uue hingamise muuseumi ja muusikataluna.

Merekindluse ehituse aegu

Õnneliku ajaloo Madise talu on üle elanud poolteist sajandit tuulepealse maa keerukaid aegu. Esimese maailmasõja eel, kui siinkandis ehitati Peeter Suure merekindluse hiiglaslikke militaarrajatisi, oli talu meespere koos hobustega seal agaralt ametis. Tööde eest maksti hästi ja väärismetallist tsaarirubla oli kindel valuuta. Müüa õnnestus vist isegi talu põldudel olevaid kive graniitkillustiku tegemiseks. Samas ei mäletata täpsemalt, kas osteti ja talust müüdi merekindluse ehitamise betoonisegajatele kanamune, et valmistoodang oleks eriti kvaliteetne! Või ongi see lihtsalt üks külajutt? Aga küllalt kvaliteetsetena seisavad need tohutud betoonpunkrid tänini.

Talu maadega piirnes mitte poliitiline, lihtsalt rahvasuus kutsutud

Madise talu ostu-müügileping aastast 1871.

VJKS ARHIIV

„punane maantee“. Klooga maanteelt algav Jahilossi tee oli punase telliskivikivi puruga kaetud. Seal kusagil jõe ääres metsas paiknesid Vääna mõisa tellisepõletamise ahjud.

Vana Eesti Vabariigi ajal läks talumajandus jätkuvalt ülesmäge. Majapidamises oli kaks hobust, kuus kuni kaheksa lüpsilehma. Hariti põldu ja müüdi põllusaadusi. Praeguse Väänaatammite tee Vääna kitsarööpmelise raudteejaama telliti kaubavagun, mis veeti hobustega oma talu kartulit täis ja siis Tallinnasse müüki saadeti.

Tehti lennuväli ja raketibaas

Olukord muutus kardinaalselt peale Teist maailmasõda. 1949. aasta märtsiküüditamine läks Naage küla taludest mööda, kuigi oli suuri majapidamisi. Elati lihtsalt metsadetaguses väikeses külas, kus üksteise peale ei kaevatud. Siis ehitati juba ka Türisalu lennuväli,

mis töötas kuni 1960. aastateni. Enamus Naage küla talumajapidamistest sai väikese lahkumiskompensatsiooni, kui elanikud olid sunnitud kodudest minema. Mingid väiksemat tüüpi, vist siis reaktiivmootoriga hirmsat müra tegevad ründelennukid paiknesid Türisalus. Eriti ranget režiimi lennuväljal polnud, valitsenud natuke vabam liikumine ja mõned ohvitserid majutati Madise tallu. Külaelanikud käisid lennubaasi klubis filme vaatamas, aga kui lehmapiim unustati kaldaaluse allikasse liiga kauaks jahtuma, oli nõu nõukogude ajateenijate poolt tavaliselt tühjaks joodud.

Režiim läks eriti rangeks siis, kui lennuväli suleti ja selle asemele rajati Türisalu keskmise tegevusraadiusega raketibaas. Raketisahtide territooriumi ümber ehitati kolmekordsed traataiad ja suhtlemine külaga lakkas. Tegelikult ehitati vist siiski valmis ainult raketisahtid, kuhu vajadusel

oleks relvad kohale veetud. Kas Nürsist või Paldiski kaudu Venemaalt, kes seda teab? Igatahes vastav raskeveotehnika oli Türisalus olemas.

Paarkümmend suitsu

Praegu on Põlis-Naage külas umbes paarkümmend suitsu ehk majapidamist. Üks neist on tootmistalu ja teinegi jääb oma talumuuseumiga linnataguse kinnisvaraarenduse piirkonda. Välja Toomase loodud muuseum kui oleva side olnuga, läheb üha rohkem hinda. Külatajaid pidi jaguma. Eriti hinnatud on Toomase muuseum õpitubade ja koolituste läbiviimiseks. Ja muidugi peremees ise kui ekskursioonijuht ja talukultuuri järjepidevuse kandja, kes pidi olude sunnil vahepeal Tallinnas trompetimängu ja orkestridirigeerimisega leiba teenima.

HEINART PUHKIM

Külaseltsi kronoloogia

2009

- Vääna-Jõesuu külaseltsi (VJKS) asutamisele eelnenud rahvakoosolek kutsuti kokku 2009. aasta küünlapäeval (2. II). Viti mõisa söögisaali kogunes 39 meie kandi inimest. Pea ühehäälselt otsustati asutada külaselts, mis loodi 16. III ja sai registrisse kirja sama aasta jüripäeval (23. IV).
- Keveldele osaleti koristustalguil ja sügisel korraldati elanike küsitlus arengukava koostamiseks.
- Kandi külaadesse paigaldati teadetetahvlid, osutati parkimisteenust.

2010

- Suur talgupäev ja koristamine.
- Jõesuu põlendikule istutati männipuutaimi.
- Koostati arengukava aastateks 2010-2015, mis kinnitati mais peetud seltsi üldkoosolekul.
- Juunis peeti perepäeva rannas ja septembris sportlik külapäev.

2011

- Juhatus hakkas tõsisemalt mõtlema ja otsima võimalusi oma külaseltsi ruumide saamiseks.
- Alustati projekti Vääna-Jõesuu, Viti ja Naage külade ajalugu kajastava

trükise väljaandmiseks.

- Koostöös vallavalitsuse, AÜ Inturisti ja AS Scanwelliga parandati Hiie tee sadevee trassi.
- Oktoobris vaadeldi Harjumaa külakarajate mõttetalguil Metsanurmes.

2012

- Tavapäraselt võeti ette kevadised koristustalgud.
- Üritati saada rahastust Nelja Valla Kogus, et välja ehitada oma külamaja.

2013

- Kooli juurde pandi käima kunstiring ja korraldati staadioni.
- Ilmus Terje Urbaniku „Vääna-Jõesuu“ (2013, 72 lk), mis käsitleb kohakandi ajalugu, lastelaagreid, suvilaid, kultuuritegelasi, taluperesid, talusid, mõisaid, merekindlusi ja kodulugu.
- Õpiti kurnimängu maailmameistri juhendamisel.
- Sügisel leidis koolis aset filmipäev, kus kohtuti vakondade teemalise dokfilmi „Okupeeri oma müür“ autoritega.
- Jätkati osalemist Harku valla vabariiklaste ümarlaas.

2014

- Külaselts sai koolis võimaluse kasutada ruumi, jätkati osalust vabariiklaste ümarlaas, edasi töötas kunstiring.
- Sügisel soetati KOP-i toetusega seltsile helivõimendusüsteem.

2015

- Likvideeriti võlgnevus, mis tekkis seoses koristustalgetega.

2016

- Uue hoo sai Vääna-Jõesuu külaselts 2016. aasta mais, kui üldkoosolekul valiti seltsile innukam juhatus.
- Juunis osaleti Jõesuus peetud Harku valla külade päeva korraldamisel, hoogustus elanike ühinemine seltsiga ja liikmeskond kasvas ligi kolm korda.
- 20. augustil peeti Vääna-Jõesuu külapäeva, mille raames oli esimest korda kavas elava osavõtuga meresjooksu võistlus, suitsutati kala, hinnati liivaskulptuuride loomist, tantsuks mängis estraadiansambel.
- Septembris paigaldati külaseltsi eestvõttel ja KOP-i toetusel koos kooliga staadioni alale võimlemise trenaažöörid, mis on kõigile vabaks kasutamiseks.
- Oktoobris pandi Hiie tee äärde kaupluse parkla juurde püsti külaseltsi infostend, millel

antakse teada seltsi olulisematest sündmustest. Oktoobris alustas tööd Beebikool noortele emadele.

- Novembris korraldati avatud filmiõhtu noortele ja peeti Harku valla külaseltside vaidlusrohke ümarlaud Viti-Päälä arenduse asjus, mille edaspidise dokumentatsiooni jälgimiseks kaasati vastavasse komisjon meie külaseltsi esindaja.
- Detsembris jagati eelkõige koolinoortele üle saja helkuri, kooli saalis alustati zumba-, keha ja vaimu ning joogatreeninguid nii naistele kui meestele. Seltsi juhataja Kristina Nurmetalu mahitlus hakkasid kohalikud ja kaugemadki talisuplejad reede õhtuti Jõesuus koos käima jääaugus.

2017

- Jaanuaris rajati kooli juurde valgustatud liuväli, mida ilmastik sel hooajal ei soosinud. Kõik eespool nimetatud trennid jätkusid kooli katuse all, kus paralleelselt sai korraldatud treeninguliste laste hoid ja nende mängimine.
- Veebruaris hakkas külaseltsi juures ametisse noorte ja kõigi elanike muresid ja probleeme kaardistav ärakuulaja ja nõuniku vaimus lepinguline töötaja koolimajas, 24 tundi nädalas.
- Märtsis toodi kooli juurde VJKS

eestvõttel Ain Lillepalu kirjutatud projekti raames välilauatennise silebatoonist tahvel kõigile aastaringseks kasutamiseks.

- Koostöös Harku vallaga jätkas VJKS juhataja liige Markel Puusep Hiie tee kuusehekkide eemaldamise ja valgustuse organiseerimist, et teha sügiseks valmis esimese loiki.
- Hakati teostama võimalust rajada seltsile kooli katuse alla oma ruum.
- Aprillis peeti volbriõhtut, mais koristati ühiselt kooli juures ja rannas.
- Juunis peeti koolilõpu piknik ja augustis teist Vääna-Jõesuu külapäeva.
- Septembris tähistati koolis vanavanemate päeva ühes kirbuturu ja estraadiansambli esinemisega. VJKS eestvõttel jätkuvad mitmesugused treeningud.
- Mihklipäeval leidis kooli saalis aset valimisdebatte uude vallavolikokku kandideerijate ja külarahva osavõtul. Saadi rahastus noorsootöök ja külaelanike nõustamiseks 2018. aastal. Loomisel on külaseltsi elektrooniline koduleheküljel internetis. Edaspidi tahab VJKS anda nii seltsilistele kui elanikkonnale oma küla jooksvaid uudiseid nii koduleheküljel, Facebooki vastavas grupis kui siinses ajalehes.

Ettevõtluskoolitus Vääna-Jõesuus

Õpet antakse Vääna-Jõesuu kooli saalis 2018. aasta märtsis ja see on kõikidele osalejatele tasuta.

Ettevõtluse koolitaja
Andro Kullerkupp.

VJKS ARHIIV

2018. aasta märtsis korraldab Vääna-Jõesuu külaselts kõikidele huvilistele ettevõtluse koolituse, mida juhatab oma küla mees Andro Kullerkupp. Üks Andro kindlaid veendumusi on, et ettevõtlus saab alguse ettevõtlikkusest ning just seda soovib ta sellel koolitusel ka rõhutada. "Sellele koolitusele on oodatud kõik ettevõtlikud inimesed, kes tunnevad, et nad võiksid oma oskused

ja huvid teenima panna. Aitan osalejatel hinnata oma äriidee potentsiaali, tasuvust, leida turundusideid ja sobivaimat ettevõtlusvormi. Tegemist on pigem töötoaga, kus valmib iga osaleja esmane äriplaan", selgitas Andro.

Andro Kullerkupp on pikaajalise kogemusega koolitaja ja juhtimiskonsultant. Ettevõtluse õpetamisega alustas ta enam kui kümme aastat tagasi ja tänaseks on tema koolitustel osalenud üle 500 alustava ettevõtja. Ta on aidanud juhtimiskonsultandina enam kui 200 ettevõtet kahe aastakümne jooksul alates ettevõtte diagnostikast kuni äriplani koostamise ja investeringute leidmiseni. Praegu tegutseb Andro aktiivselt mentorprogrammis aidates ettevõtete juhtidel leida uusi arenguvõimalusi ja suundi ning tõsta ettevõtte kvaliteeti.

Andro Kullerkupp on 2012. aastal loodud Jalgpalliklubi Tabasalu üks asutaja ja klubi volikogu liige. JK Tabasalu on pelgalt viie tegutsemisaastaga kasvanud 400 liikmeliseks noorte spordiklubiks.

Väga tähtsaks peab Andro tööd noortega, ta osaleb võimalusel alati noorte koolitustel. Hiljuti jagas ta teadmisi Järvamaa koolinoorte Ettevõtluse ideeturul, kus süstis ettevõtluspisikut ligi 130 noorele.

VJKS

Mäletades viimseid lehmi

Perekond Nigula Viimse talu Orava külas. Paremas servas tsaariaegne raudteejaam.

SIGRID SAAREPI ARHIIV

Vana vabariigi ajal ehitati Vääna-Jõesuus riigi pikaajalise laenu abiga hoogsalt uusi taluhooneid. Rajati Vabadussõjas osalemise eest saadud asundustalused nagu Oomi talu või Vahenurme talu, püstitati vanade, XIX madalate palkhoonete asemele moodsamaid puitsõrestikseinte, sindelkatuse, suurte akende ja väikese verandaga taluhooneid nagu Soontevahe või Rootsi talu. 1935. aasta paiku hakkasid linna jõukamad ja kultuursemad isandad-emandad piirkonda suvilaid soetama, nagu näiteks kirjanik ja filmiinspektor Artur Adson, nahakunstnik ja omanimelise firma juht Eduard Taska ja Tallinna Linna Gaasi ja Weewärgi direktor Franz Kogel. Ühistegevuse hoovuses kerkis Vääna jõe kaldale Tallinna Kalasportlaste Seltsi maja. Külas asus kauplus, mida pidas Rudolf Niggul, kohalike jaoks Nigula Ruts. Klooga maantee ja Vääna jõe piiril avati suvitajaid silmas pidades Jõe kohvik, mis kuulus Nikolai Vagale. Tallinnast käis üks kord päevas buss, millega hommikul sai linna ja õhtul maale tagasi. Bussipilet maksis üks kroon, mis oli toonase kursi järgi päris suur raha. Taludes peeti aastaringi lehmi, lambaid ja pudulõuseid, suvisel hooajal renditi vabu tube ja kambreid jõukamale linnarahvale.

Nõukogude sõjaväebaaside saabumise 1939. aasta sügisel elu muutus. Nii oli perekond Nig(g)ul sunnitud Pääla mõisa taguses Orava külas paiknevast Viimse talust 1940. aastal ümber asuma Vääna-Jõesuus Raudniidule. Kolimiseks anti aega viisteist päeva, maha jäi ka Suurupi komandantuuri leiva ja saiaga varustatud pagaritöököda, mis küll hiljem tükkidena Vääna-Jõesuusse toodi ja uuesti kokku pandi. Nüüd pole Orava külast alles enam nimegi, bussipeatus kunagise küla piirialal kannab nime Orase.

Nõukogude aja alguses hakati Eestimaa talumajapidamistest kolhoose moodustama. Harku vallas ühendati aja jooksul kümned väikekolhoosid üheks suureks Ranna sovhoosiks, keskusega Tabasalus. Vabariigi aegsesse rekvireeritud suvilatesse kolis „uus eliit“. Vitimõisa, Vitikindluse, Laadrevälja, Nõmme ja teiste endiste külade talu-, metsa- ja heinamaad jagati kümnete hektarite kaupa pioneerilaagriteks ning Tallinna suurettevõtete töötajatele suvila- ja aianudskooperatiivideks.

Mõneski majapidamises, näiteks Klausel kui ka Soontevahe, peeti nõuka ajal lehmi (üks lehm majapidamise kohta oli lubatud). Soontevahe perenaine ja minu vanaema ei kuulunud kolhoosi ja tal oli tugevalt puna-

vaenuliku maailmavaate tõttu külas vaenlasi. Seetõttu ei saanud ta põlusalusena kolhoosi piimakogumisringil piima riigile müüa. Teda aitas hädast välja Emilie Nigul (eelpool mainitud Rudolf Nigula abikaasa, kelle maja juures asus kogumisringi piimapukk) õeldes: „Salme, sa too oma piim hommikul hästi vara või õhtul hilja, kui teised ei näe.“

Vanaema lehmast said kasu ümberkaudsed suvitajad ja mitmed lapselapsedki. Piimavaht oli minu arvates super. Lehmapiidamine sai lõplikult läbi siis, kui sõjatehas Dvigatel asus 1974. aasta suvel oma pioneerilaagrina ja talvel alkohoolikute profülaktooriumina töötavat kompleksi laiendama ja uusi korpuse ehitama. Ehitustöölisteks olid nn vabakäigu vangid, kelle tööetika ei olnud just kommunismivääriline. Kõik üleliigne lennutati üle aia. Vanaema lehm oli ilmselt lakkunud laagri piirdeaia tagusele rohumaale visatud värvipurgi sisu. Õnnetu hinge vaakuv loom veeti laudade ja köie abil vanaema kinomehaanikust poja tööauto kongi, et viia lehm kiiresti, enne kui ta sureb, lihakombinaati hädatapule.

Nii need lehmad meie külas hingusele läksid ja edaspidi tuli piima osta poest.

SIGRID SAAREP

VÄÄNA-JÕESUU HUVITEGEVUSTE KAVA

ESMASPÄEV	TEISIPÄEV	KOLMAPÄEV	NELJAPÄEV	REIDE
14:00-16:00; 19:00-21:00 Tänavavõistlus			14:00-16:00; 19:00-21:00 Tänavavõistlus	
19:15-20:00 Kõht-Selg-Tuhar Marge Nõmmik		19:00-20:30 Käsitööring	Suured Pandid (1.-3.a) 09:30-10:30; 10:30-11:30 Väikesed Pandid (3-12.kuud) 11:30-12:30	
19:00-20:00 Vinyasa jooga Triin Hänninen	16:00-17:00 Mai-Liis Riiamaa	19:00-20:00 Vinyasa jooga Triin Hänninen	18:00-19:15 Suzanne Kulbach	13:30-14:30 Mai-Liis Riiamaa
20:00-21:00 Saalihõki	19:00-20:00 Zumba Suzanne Kulbach	19:30-21:00 Rahvatants Mai-Liis Riiamaa	19:30-20:30 Salsa Pirje Laagus	18:00-19:00 Suzanne Kulbach
20:15-21:15 Kõhuanants Kairi Remvee	20:00-21:00 Body & Mind Mai-Liis Riiamaa		20:00-21:00 Korvpall	19:30-20:30 Ringtreening Marge Nõmmik

Ootame Sind!

VJKSELTS@GMAIL.COM + 372 5670 9395 Kristina

Vääna-Jõesuu külaseltsi teenuste hinnakiri

	seltsi liikmetele	mitteliikmetele
Sõiduauto haagis		
3 h	4 €	8 €
8 h	8 €	15 €
24 h	16 €	25 €
pikem aeg tagatis	kokkuleppel	kokkuleppel
	10 €	30 €
Pop Up telk 3 x 4,5 m		
8 h	10 €	15 €
24 h	20 €	25 €
Laud pinkidega		
8 h	5 €	10 €
24 h	10 €	15 €

REKLAAM

Küttesüsteemid puhtaks ja kodu ohutuks!

Lisaks küttesüsteemide puhastamisele teostan ka nende ülevaastust ja remonttööd. Korstnapuhastaja OÜ, tel +372 566 467 56. Vaata lisa www.korstnapuhastaja.ee

Okske purustamine

professionaalse oksapurustajaga. Lähimõõt kuni 10 cm. Vääna-Jõesuu elanikule, kes ajalehe reklaami ette näitab, soodushind -15% www.oksad.ee tel 569 60 320 info@oksad.ee

NordKem OÜ pakub jae ja hulgi **TEXACO** õlisid, määrderid ja **Koch-Chemie** autopesukeemiat.

Rebaseonu.ee OÜ valmistab traditsioonilist **E-lisanditest vaba maasuitsuliha** ja teisi lihatooteid, kääritatud juuretise rukkileiba ning hoidiseid. Müük kohapealt kokkuleppel. Liikva küla, Harku vald, www.rebaseonu.ee

Kõik ELEKTRITÖÖD

kohalikul elektritööde ettevõttel Saaron Teenused OÜ. Tel 508 38 95 www.saaron.ee

Müüa käsitööks sobivat naturaalses toonides **eesti lammaste villa ja lõnga**. Saadaval pruunid, hallid ja valged toonid. Lisainfo: riina.tammula@gmail.com

ÜLESKUTSED

Hea meie kandi elanik! Kui Sa tunned, et tahad panustada ja kaasa lüüa meie külaelu edendamise juures, siis palun võta ühendust külaseltsiga: vjkselts@gmail.com või Kristina Nurmetalu telefonil 56709395.

Kohalikud eakamad, andke endast märku!

Palume ühendust võtta kõigil vanuses 60+, kellel on huvi ja tahtmist osaleda väärivate tegevustes. Ootame Sinu telefonikõnet 7. detsembril kell 11-15 telefonil 533 25 047 või saada kiri: vjkselts@gmail.com

Igasse Harku valla külla vähemalt üks kaitseliitlane juurde!

Oma panust kaitseliidus võib rakendada mitmel moel ja iga lüli on oluline! <https://liitu.kaitseliit.ee/>

Hääleta Vääna-Jõesuu ranna jõu- ja mängulinnaku poolt!

Kehalise liikumise rakendused on mõeldud lastele alates kolmandast eluaastast kuni 80+ inimestele. Hääletus toimub Harku valla kodulehel www.harku.ee 1. – 8. XII 2017 kaasava eelarve raames kuni 50 000 € maksva ülevallalise projekti teostamiseks. Hääletada saavad kõik vähemalt 16-aastased vallaelanikud, kelle elukoht on rahvastikuregistri andmetel Harku vallas. Kaalu hääletamist ka **Vääna-Jõesuu skate-pargi** rajamiseks kooli juurde. Sul on ainult üks hääl ja see loeb!

Häid ja rahulikke jõule!

OLIVIÖLI - kingi jõuludeks tervist!

eluelamus.ee / ulvi@eluelamus.ee

SISEMINISTERIUM

KÜSK Kodanikuühiskonna Sihtkapital

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS